

§ II.

*De sacrae Scripturae inspiratione.*236. **Praenotanda.** *De loquela orali vel scripta.*

Nota 1.º In scriptura distinguamus oportet signa, seu characteres, verba characteribus expressa, et res verbis significatas. Praeterea quemadmodum signum differt a re significata, ita perceptio signi a perceptione rei significatae: verum quia signum essentialiter respicit rem significatam, hinc fit, ut licet possit percipi res significata quin percipiatur signum, non tamen potest percipi adaequate signum quin percipiatur res significata.

237. **Nota 2.º** Deducitur ergo quod dari possit divina revelatio alicujus rei, sine verbo Dei; et revelatio verbi Dei sine scriptura sacra; è contra dari nequit revelata scriptura, sine revelatione verbi Dei; neque revelatum verbum sine revelatione alicujus rei. Puta: cum Pater Filium transfiguratum et gloriosum exhibebat in monte, erat quidem revelatio rei tantum: cum dixit; *Hic est filius meus...*, revelatio rei et verbi: cum Sp. S. per Evangelistas hoc scripsit, revelatio rei, et verborum et scripturae.

238. **Nota 3.º** Cum haec signa, scilicet verba, et characteres scriptionis, sint signa ad *placitum*, id est, non ex se, sed ex intentione illa adhibentis significantia, perpendendum est non sufficere illa materialiter efformare ut proprie et vere per illa quis loquatur; opus est enim ut ea signa ad significandum applicet, id est, ut per illa intendat significatas res tamquam sibi notas prodere. Hinc fit ut nemo curet quid dormiens vel mente distractus proferat: quid formulae quaedam, ad certos eventus destinatae, indicent; quid in exemplari legatur, quod quivis transcribit, ut in scribendo exerceatur; quid exaret amanuensis, ut alterius consignet sensus, etc. In his enim non fit loquela, cum non significetur propriae mentis sententia. Hinc licet Deus alicui praeciperet ut rem aliquam scriberet vel narraret prout ipse scit et intelligit, non inde sequitur narrationem vel scripturam fore divinam loquelam, nisi Deus simul intenderet tamquam sua illa deprimere.

239. **Nota 4.º** In his signis ad placitum non solum, ut dictum est, non sufficit effectio materialis signi, sed neque est per se necessaria. Patet enim posse formulas scriptas servari, et data occasione applicari ad significandum; tunc autem non qui eas formulas scripsit, sed qui applicavit tantum, loquitur.

THESIS XXX.

Ad divinitatem alicujus scripturae non sufficit assistentia Dei, ne scribens erret.

240. **Prob.** Haec assistentia non est nisi auxilium ei praestitum qui scribit, seu applicat scripturam ad significandum. Atqui ut scriptura sit divina opus est ut ad significandum a Deo applicetur. Ergo.

Conf. Licet mater assistat filio dum loquitur, et emendet quae errat, non tamen existimatur ipsa loqui per filium, sed solum quod velit filium recte loqui: ergo a pari; non scribit Deus, si scribenti assistat ne erret. Inde intelliges, non evadere scripturam divinam Pontificis Constitutionem, etiamsi illi assistat Deus.

Prob. 2.º Cum eo quod Deus assistat ne scribens erret scribendo, stare potest ut hic aliqua scribat quae Deus tantum permittit ut scribantur, quaeque ipse Deus non scriberet: non enim quaelibet vera prudenter scribi possunt. Sed si Deus tantum permittat scripturam, nequit dici auctor scripturae, seu scriptura divina; quemadmodum auctor non existit permissi peccati; ergo.

THESIS XXXI.

Non sufficit ad hoc ut locutio et scriptura sint verbum Dei, ut quomodolibet a Deo fiant.

241. **Prob. 1.º** Locutio et scriptura illius sunt a quo applicantur ad significandum. Atqui locutio et scriptura possunt aliquo modo fieri quin applicantur ad significandum. Ergo. *Maj.* patet; nam signum *ad placitum* non habet esse formale nisi cum applicatur et ab illo a quo applicatur. *Min.* etiam; nam hujusmodi signa materialiter vel formaliter effici possunt. Item exemplis; ut in amanuensi, qui utique aliquatenus scribit, non tamen ipse loquitur.

2.º Potest Deus alicui praecipere ut loquatur vel scribat aliquid; atqui praecipere alteri ut loquatur, id est, ut applicet verba ad significandum, non est idem ac applicare; et praecipere alteri ut ipse suam aperiat mentem, non est sui ipsius mentem aperire.

THESIS XXXII.

Deus scriptores SS. ad scribendas saltem res; seu veritates et sententias in libris sacris expressas specialiter impulit.

242. **Nota:** duo asserimus; *specialem* impulsum ad scribendum;

et ad scribendum saltem res seu sententias. Nam impulsus ad scribendum dupliciter fieri potest; vel directe ad verba aut etiam ad characteres ipsos, et indirecte ad sententias, vel directe ad sententias, et indirecte et confuse ad verba illas exprimentia, et characteres ipsos.

243. Prob. 1.^a pars. Libri sacri sunt «Spiritu Sancto inspirante» conscripti, et Deum habent auctorem.» ut docet Concil. Vat. (1) et sunt verbum Dei, seu revelatio Dei (ibid.) Atqui ad hoc non sufficit ut quomodolibet a Deo fiant. Ergo. *Min.* patet ex thes. praec. *Maj.* confirmatur: Apostolus loquens generatim de Scripturis SS. ait (2): *Omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum...* et pariter S. Petrus (3). S. Basilius (Prooem. ad Psal.) ait: «Scriptura omnis divinitus inspirata et utilis, hac una ratione a» Spiritu S. conscripta asseritur.» Et Gregor. Nys. (4): «Quaecumque S. Scriptura dixit, Spiritus S. sunt affata... ergo Numine» affati sancti vates virtute Sp. Sancti inspirantur, et ideo omnis» scriptura divinitus inspirata dicitur.» Irenaeus. (5) quoque; «Scripturae quidem perfectae sunt, quippe a Verbo Dei et Spiritu» ejus dictatae.» Et S. Hieronymus (6): «Ad Romanos epistola» tantis obscuritatibus involuta est, ut ad intelligendam eam, Spi-» ritu Sancti indigeamus auxilio, qui per Apostolum haec ipsa» dictavit.» Et iterum (7) «Vox Domini auditur in civitate ejus Ec-» clesia, et in Scripturis SS. quotidie personat.»

244. Prob. 2.^a Pars. Specialis impulsus Sp. Sti. ad scribendum talis est, ut vere sint Scripturae Verbum Dei, vox Dei, loquela et effata Dei: Atqui id exigit ut saltem impellat ad sententias scribendas seu res. Ergo. *Maj.* patet ex priori parte. *Min.* patet etiam. Nam ut sit Scriptura vox, loquela Dei, opus est ut determinet Deus signa scriptionis ad suam mentem significandam: vel ergo determinat immediate, et materialiter impellendo ad talia verba et ordinem verborum ex quibus exurgit divina sententia, seu mentis divinae manifestatio; vel saltem formaliter impellendo scriptorem ad tales sententias, seu divinos sensus scribendos, unde tenetur talem scriptionem, seu signorum formam et ordinem exarare.

245. Obj. Sancti Patres narrant, inductos fuisse scriptores sacros ad scribendum, humanis rationibus et propter rerum adjuncta; puta, fratrum rogatu, ut errores repellerent, etc. Ergo a ceteris non differunt ecclesiasticis scriptoribus.

Resp. Dist. *ant.* Inducti fuere *exclusive* humanis rationibus;

(1) Const. *Dei Filius*, c. II.—(2) 2.^a Tim., III, 16.—(3) 2.^a I, 21.—(4) Art. 6, contra Eunom.—(5) Cont. Haer. I, 2, c. 47.—(6) Ep. ad Edib. q. 10.—(7) In Michae, VI, 9.

nego. Praeter divinum instinctum; conc. Deus utriusque ordinis, naturalis et supernaturalis, cum sit auctor, utrumque solet etiam in gratiae operibus adhibere.

Inst. Paulus ait (1): *Ceteris ego dico, non Dominus.* Ergo non omnia fuerunt inspirata.

Resp. Ipse Apostolus sensum explicat: *De virginibus praeceptum Domini non habeo, consilium autem do.* Quod autem divinum esset ejusmodi consilium ipse asserit: *Puto autem, quod et ego Spiritum Dei habeam* (2).

SCHOLION.

246. Quaeri solet, utrum verba ipsa, seu phrasin, Spiritus Sanctus inspiraverit, vel solas sententias? Qua in re omnes auctores catholici convenire quidem in hoc debent, confuse saltem inspirata fuisse ipsa verba simul cum sententiis: cum enim scriptura verbis scriptis coalescat, sicut loquela verbis prolatis; quicumque auctor est, seu inspirator, loquela et scripturae, debet necessario auctor et inspirator esse verborum. Verum, cum possit fieri locutio et scriptio alicujus sententiae, his vel illis verbis aut phrasibus; et possint haec, pro diversa loquentium et scribentium aptitudine, multipliciter variari; hinc potuit Spiritus Sanctus sic impulsor esse ad sententias scribendas, ut etiam ad determinata verba et determinatam formam, seu phrasin, verborum scriptorem impellerat; vel secus, sinendo ut ipse haec vel illa seligeret verba et ordinem eorum ad sententiam significandam.

247. Facile consentiunt omnes, *aliquando* ipsa determinata verba, et phrasin a Spiritu Sancto dictari: verum id semper locum habuisse, quidam negant; alii, è contra, affirmant.

Negantes ajunt: a) id non esse necessarium ad scripturae divinitatem et infallibilitatem; nam in divinis traditionibus verbum Dei habetur, quibus tamen verbis fuerint dictatae nescimus; veritas autem sententiarum, quaecumque adhibeantur verba, permanet dummodo non immutetur sensus. b) Secundo, ajunt; Scriptores sacri easdem res, eadem divina mandata, eadem Domini dicta, diversis referunt et scribunt verbis et phrasibus. Sed si Spiritus Sanctus, praeter solas sententias, ipsa verba et phrasin inspirasset, mendacium inesset vel error in eo, quod diversa verba Domino tribuant. c) Referunt etiam Hieronymi dictum (3): «Alii syl-» labas aucupentur, tu quaere sententias... obtrectatores mei quae-

(1) 1.^a Cor. VII, 12.—(2) Ibid. 25, 40.—(3) Ep. ad Pamach.

»rant et intelligant, non verba in scripturis consideranda, sed »sensus.»

248. His opponunt, qui putant verba ipsa inspirata fuisse, Patrum sententias hoc indicantium. In primis plurimorum qui ajunt, *dictatas* fuisse a Spiritu Sancto Scripturas; jam vero qui *dictantem* audit, non solas audit sententias et pro lubitu verba scribit. Deinde illorum, qui in hoc differre sacras Scripturas a ceteris dicunt; «quod in iis non sit vel syllaba vel apiculus, in cuius profundo »non sit grandis thesaurus; singuli sermones, syllabae, apices... »plena sunt sensibus.» Atqui si solae sententiae a Deo procederent inspiratione, cetera ab hominum minime differrent scriptis. Augustinus *chirographum* esse Dei Scripturas sacras saepe dicit (1): in iis inveniri «venerabilem stylum Spiritus Dei (2).» Numquid vera haec putabis, si solae procedunt a Deo sententiae, cetera autem hominis sunt?

249. Quod autem ex Hieronymo laudant, verissimum est; nam verba et ordo eorum, seu phrasis, propter sensum ponuntur, ideoque non in eis sistere oportet; tamen ita se habere, (quod isti putant) sicut in profanis scriptis, sacrorum librorum phrasin, *aperte* negat Hieronymus in ea ipsa epistola (3): «Ego enim non »solum fateor, sed libera voce profiteor, me in interpretatione »Graecorum, absque Scriptura Sancta, ubi et verborum ordo »mysterium est, non verbum è verbo, sed sensum exprimere de »sensu.»

250. Ajunt, insuper, ad scripturae divinitatem, non oportere verba etiam esse inspirata cum phrasi. Fateor, salvo sapientiorum iudicio, id non videri necessarium ad *aliqualem* scripturae divinitatem; sed nemo non videt, plenius veriusque fore divinam si ea omnia *ex quibus scriptura* coalescit, divina existunt. Verum numquid Deus ea tantum praestitit quae absolute necessaria sunt? In rebus hujusmodi supernis patet, *factum* quaerendum, non *necessitatem*: *factum* autem è mente sanctorum Patrum potius exquirendum, quam ab iis qui videntur supernaturalia aversione quadam insectari. Atqui ad sententias Patrum coguntur isti fateri, sensu accommo et minus proprio esse intelligendas: quo annuunt, sibi Patres potius adversos esse; quod verum censeo, et exinde eorum opinionem minus probabilem existimo.

251. Denique opponunt: diversis saepe phrasibus ac verbis laudari a sacris scriptoribus, Dei dicta, mandata, et Christi Domini sententias. Nihil omnino ex inde eorum commendatur opinio.

(1) In Ps. 144, 17.—(2) Confess., l. VII, c. 21. — (3) Ad Pamach, 57, n. 5.

Nam, saepe etiam neque integre divinas referunt sententias: numquid deducemus eas non fuisse *integre* inspiratas? Deinde verba et phrasis non propter se dicuntur vel inspirantur, sed propter sensum qui intenditur: non ergo opus est ut ad verbum citentur. Quod si ponamus, citationem inspiratione Spiritus Sancti totam perfici; clare intelligitur, non minus esse sacra ac divina citationis verba, quam illa priora quae solum quoad sensum laudantur.

252. Ad rem Augustinus (1) inquirens; cur S. Matthaeus pro nomine Zachariae scripserit Jeremiam? «Quid ergo intelligendum est, nisi hoc actum esse secretiore consilio providentiae »Dei, qua mentes Evangelistarum sunt gubernatae? Potuit enim »fieri, ut animo Matthaei, Evangelium conscribentis, pro Zacharia »Jeremias occurreret, ut fieri solet; quod tamen sine ulla dubitatione emendaret, saltem ab aliis admonitus, qui ipso adhuc in »carne vivente hoc legere potuerunt, nisi cogitaret, recordationi »suae, quae Sancto Spiritu regebatur, non frustra occurrisset aliud »pro alio nomen Prophetarum. Cur autem ita constituerit Dominus, »prima illa causa utilissima debet facillime cogitari; etiam sic esse »insinuat, ita omnes sanctos Prophetas uno Spiritu locutos »mirabili inter se consensione, ut hoc multo amplius sit, quam si »omnium omnia Prophetarum uno unius hominis ore dicerentur: »et ideo indubitanter accipi debere quaecumque per eos Spiritus »Sanctus dixit, et singula esse omnium, et omnia singulorum... »Quid opus erat ut emendaret Matthaeus, cum aliud pro alio »sibi nomen occurrens a se scriptum relegisset? ac non potius sequens auctoritatem Spiritus Sancti, a quo mentem suam regi plus »nobis ille utique sentiebat, ita hoc scriptum relinqueret, sicut »eum admonendo constituerat ei Dominus, ad informandos nos »tantam verborum suorum inter Prophetas esse concordiam, ut »non absurde, imo congruentissime etiam Jeremiae deputaretur quod per Zachariam dictum reperiremus?» His plane consonant quae habet Gregorius M. (2): «Quis haec scripserit, valde supervacue quaeritur, cum tamen auctor libri Spiritus »Sanctus fideliter credatur. Ipse igitur haec scripsit, qui scribenda »dictavit... Cum ergo rem cognoscimus, quia scriptorem quaerimus, quid aliud agimus, nisi legentes litteras, de calamo percontamur?»

253. Quibus Augustini et Gregorii verbis deduces etiam quam sit è mente ipsorum alienum, quod illi contendunt; *nempe*,

(1) De Consens. Evang., l. III, 30.—(2) Moral. Praef.

non adeo existimandam divinam esse Scripturam, ut verba ipsa a Spiritu divino fuerint inspirata. Augustino et Gregorio consentit Card. Toletus qui ait (1): «Nullum verbum otiosum »vel superfluum est in Scriptura sacra, quia a Spiritu Sancto immediate omnia dictata sunt. Basilius (homil. X), explicans illud: »*Fecit Deus hominem ad imaginem et similitudinem suam; inquit; »Otiosum verbum in Scriptura esse dicere, ingens blasphemia est.*» Similiter Gregor. de Valentia (2): «Scriptorem sacrum agi »potius a Spiritu Sancto asserimus, quia et si sponte quidem scribat, scribit tamen omnino necessario, ita ut (Spiritu Sancto sic »efficaciter volente) minime in ipsius arbitrio sit positum, aut non »scribere, aut alio modo, alio tempore, aliis verbis scribere... At- »que hoc ipsum proprie est, auctorem sacrum esse quasi Spiritus »Sancti calamus, in cujus videlicet potestate non est, ut eo scrip- »tor utatur, vel alio modo utatur. Ex quibus non modo Scriptu- »rarum sacrarum ratio, sed etiam *discrimen* inter illas et alias scrip- »turas humanas, perspicuum est.»

§ III.

De Authentia SS. Librorum.

254. **Praenotanda.** 1.º Si vocem perpendas, *authenticum* est quod est *idem*, seu tale quale contenditur et supponitur: unde si de scripto agatur, esse *authenticum* significat, eam habere auctoritatem quae ei tribuitur, seu ad eum re vera spectare auctorem, ex quo ei auctoritas derivatur. Scriptum *authenticum* vel est *autographum*, seu originarium, vel *apographum* seu exemplare; vel *translatum*, seu in aliam linguam versum. Prioris *authentia* est immediata: caeterorum mediata, respectu prioris. Non idem sonant, *canonicum* et *authenticum*: *canonicum* a canone, seu catalogo, dicimus; *authenticum* autem ab auctore, vel ab eo quod auctoritatem quomodocumque conferat.

255. **Nota.** 2.º Ideo duplex esse potest *authentia*, *intrinseca* vel *extrinseca*; quatenus auctoritas libro accedit vel ab ejus auctore ipso, vel ex aliis momentis illum commendantibus. Item *absoluta*, vel *respectiva*; prout undequaque scriptum ab auctore procedit, vel partim tantum. Praeterea *respectiva* *authentia* esse potest vel *simpliciter*, vel *secundum quid*; prout in substantialibus saltem ab auctore commendatur, vel etiam in accidentalibus. *Authentia secundum quid* potest esse *adaequata*, vel *inadaequata*.

(1) In Summ. S. Th. q. 1, a. 8.—(2) 2, 2. S. Th. disp. I, q. punct. VII, 9, 8.

THESIS XXXIII.

Vulgata versio latina SS. Scripturarum est authentica.

256. **Nota:** Intelligimus esse saltem *authenticam simpliciter*, id est relate ad fidem et mores. Cum autem Scripturae SS. ad depositum spectent fidei, iisdem fontibus est haec thesis probanda, quibus praecedentes de Scriptura sacra ostendimus.

257. Prob. 1.º Ex usu Ecclesiae. Paulo ante D. Gregorii tempus, scilicet, ante an. Chr. 600, non tantum in libris et commentariis, hoc enim proxime post Hieronymum factum, sed in lectionibus sacris et concionibus ab Ecclesia adhibebatur; imo et plus honoris novae Vulgatae quam veteri caepit tribui, ut ipse Gregorius (1) testatur. Post Gregorium Nova generatim praevaluit, et tacito Patrum et DD. consensu et Ecclesiae usu tandem sola fuit usurpata, uti Hugo a S. Victore testatur (2).

258. 2.º Tridentina Synodus solemniter *authentiam* decrevit (3): «Insuper eadem Synodus, statuit et declarat, ut haec ipsa vetus et »Vulgata editio, quae longo tot seculorum usu in ipsa Ecclesia »probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, praedicationibus et expositionibus pro *authentica* habeatur; et ut nemo illam »rejicere quovis praetextu audeat vel praesumat.»

259. 3.º S. Isidorus ait (4): «Presbyter Hieronymus trium »linguarum peritissimus, ex hebraeo in latinum eloquium divinas »Scripturas convertit, eloquenterque transfudit, cujus interpretatio »merito caeteris anteponitur.» Et alibi (5): «Cujus (Hieronymi) »editione generaliter omnes Ecclesiae usquequaque utuntur, eo »quod veracior est in sententiis et clarior in verbis.»

August. (6) haec habet: «Quamvis non defuerit temporibus »nostris presbyter Hieronymus, homo doctissimus, et omnium »trium linguarum peritissimus, qui non ex graeco, sed ex hebraeo »in latinum eloquium easdem Scripturas converterit. Sed ejus tam »litteratum laborem quamvis Judaei fateantur esse veracem, Sep- »tuaginta vero Interpretes in multis errasse contendunt; »tamen Ecclesiae Christi tot hominum auctoritate... neminem ju- »dicant praefendum.» Verum cum deinde novam vulgatam Hieronymi Ecclesia praetulit, patet ex mente Augustini, nunc prae ceteris hanc *authenticam* reputandam. Quoad ea vero, quae ex graeco fonte a Hieronymo translata erant, ipse Augusti-

(1) L. 20, Mor. c. 32.—(2) De Script. C. 2.—(3) Sess. IV.—(4) Etim. l. 6, c. 5.—(5) Offic. l. 1, c. 12.—(6) De Civit. Dei, l. 15, c. 43.

nus (1) sic laudat: «proinde non parvas Deo gratias agimus de opere tuo, quo Evangelium ex graeco interpretatus es: quia pene in omnibus nulla offensio est, cum Scripturam graecam contulerimus. Unde si quispiam veteri falsitati contentiosius faverit, prolati collatisque codicibus vel docetur facillime, vel refellitur.» Ad haec Hieronymus (2): «Et si me, ut dicis, in Novi Testamenti emendatione suscipis, exponisque causam cur suscipias; quia plurimi linguae graecae habentes scientiam, de meo possunt opere judicare; eandem integritatem debueras etiam in Veteri credere Testamento, quod non nostra confinximus, sed ut apud Hebraeos invenimus, divina transtulimus. Sicubi dubitas, Hebraeos interroga.» Greg. M. denique asserit (3): «Cuncta verius transfudisse perhibetur; et credendum est quidquid in ea dicitur.»

§ IV.

De sacrae Scripturae Interpretatione.

260. **Nota.** Veritates illae, quas Deus indicare per Scripturam sacram intendit, dicuntur *sensus* Scripturae. Duplex generatim distinguitur sensus; *litteralis*, seu historicus; et *spiritualis*. Verba enim, sive proprie assumantur, sive metaphorice, ad rem aliquam mente conceptam significandam adhibentur; res autem ista sumitur nonnumquam quasi figura et indicatio alterius; unde illa significatio *immediata* verborum Scripturae vocatur *sensus litteralis*; alia autem *mediata*, dicitur *sensus spiritualis*. Sensus spiritualis vocari solet *Allegoricus*, cum est de re ad fidem pertinente aut militantem Ecclesiam; *Anagogicus*, si respiciat ad vitam aeternam, seu Ecclesiam triumphantem; *Tropologicus*, cum mores, seu vitae sanctitatem attingit. Nonnumquam tamen Scripturae sententiae ad rem aliquam explicandam vel commendandam, quasi occasionaliter, et solo interpretantis ingenio adhibentur: hic sensus vocatur *Accommodatitius*.

THESIS XXXIV.

Scriptura sacra in multis est intrinsece et absolute obscura.

261. **Nota.** Nunquam sibi constant haeretici; nunc asserunt, nihil difficultatis esse in Scripturis, sed omnia perspicua, non so-

(1) Ep. 71, ad Hierony.—(2) Ep. 75, n. 20, inter ep. Augustini.—(3) L. 20, Mor. c. 32.

lum sapientibus, sed sutoribus etiam, mulierculis, stupidis; aliquando id moderantes, omnia necessaria ad salutem clara esse affirmant; contraria autem edocti experientia fatentur nonnumquam, hoc locum habere tantum erga fideles et humiles. Verum alias contrarium docent et exaggerant dicentes; plenam esse difficultatibus S. Scripturam; sic Lutherus in Symposiacis, (c. I.) ait: «Nos in Scripturis vix primum alphabetum scire; Dei verbum esse inscrutabile; verbum etiam unicum Scripturae perscrutari et verum ejus sensum eruere, non esse possibile, neque id doctissimos posse theologos.»

262. Prob. 1.º Testatur ipsa Scriptura (1): *Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas.* S. Petrus ait (2): *In quibus sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti et instabiles depravant, sicut et ceteras Scripturas ad suam ipsorum perditionem.* Et Philippus interrogavit Eunuchum (3): *Putas ne intelligis quae legis? Qui ait: et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi?*

263. 2.º Sanctus Irenaeus (4) ait; accidere in Scripturis quod et in rebus, ut quaedam ad nostram scientiam pervenerint, quaedam Deo adjaceant, ... «ut semper quid Deus doceat, homo autem semper addiscat quae sunt a Deo.» Hieronymus etiam confirmat (5): «Omnis epistola ad Romanos nimiis obscuritatibus obvoluta est; et si voluero cuncta disserere, magna et multa erunt scribenda volumina.» Augustinus, cujus notum est ingenium, asserit (6); «se plura nescire, quam scire in sacris Litteris.»

264. 3.º Consulat quisque experientiam. a) Legat Prophetas, Paulum, Apocalypsim: b) Percurrat innumera Patrum et Expositorum commentaria: c) Enumeret haereses ex praepostera Scripturarum interpretatione exortas. Osiander theologus, et unus ex primis Lutheri sectatoribus, dicit; viginti diversissimas sententias de justificatione defendi inter vocatos *Confessionistas*, idque secundum Scripturas, juxta eosdem. Quid tamen ad salutem urgentius, quam vera paenitentia?

265. Obj. 1.º Saepe laudatur in Scripturis claritas verbi Dei: ex gr. ait Paulus (7): «*Quod si etiam opertum est Evangelium nostrum, in iis qui pereunt est opertum.*»

Resp. Dist. Laudatur claritas verbi Dei absoluta; nego: respectiva; conc. Quidam scilicet, legunt Scripturas vel audiunt verbum divinum juxta regulas a Deo praescriptas, et sub ductu magisterii a Deo statuti; et sane isti claritate verbi divini illuminantur: alii, e contra, ut haeretici, legunt, et hi excaecantur et pereunt.

(1) Luc. XXIV, 45.—(2) 2.ª Pet. III, 16.—(3) Act. VIII, 30, 31.—(4) *Adv. haer.* l. II, c. 47.—(5) Ep. ad Algas. 9, 7.—(6) Ep. 55, n. 38.—(7) 2.ª Cor. IV, 3.

266. Inst. SS. Patres extollunt etiam Scripturarum claritatem: sic S. Chrysostomus (1): «Quid opus est sermone? Omnia »sunt dilucida et recta quae sunt in divinis Scripturis: manifesta »sunt quaecumque sunt necessaria.»

Resp. Explico et distingo, modo jam dicto: in Scriptura enim clare edocemur, magisterio a Christo praescripto duci nos debere, id est, Ecclesiae doctrina; inde *generatim* manifesta sunt in Scriptura *quaecumque* sunt *necessaria*, non tamen in *singulari*. Loquitur nempe Chrysostomus oratorio modo; et ideo paulo post redit ad dicta, et quodammodo corrigit, dicens: «Nosti quae sunt clara et »dilucida, ut de iis quae sunt obscura perconteris?» Id est; cum multa sint in Scripturis *historice* et clare dicta, et hujusmodi adhuc non didiceris, quid de obscuris sciscitaris?

THESIS XXXV.

In dubiis sacrae Scripturae solvendis et obscuris declarandis, sola S. Scriptura non sufficit.

267. Prob. 1.^o Eatenus Scriptura sola sufficeret ad omnia quae in ea obscura sunt declaranda; quatenus quae in uno loco obscure dicuntur, in alio clara elucet. Sed quaedam ubique obscura sunt: ergo ad id sola non sufficit Scriptura. *Min.* facile probatur: nam quaedam ex ipsa rei natura sunt difficilia et obscura, ut quae supernaturalia attingunt mysteria.

268. Prob. 2.^o Ita sufficeret Scriptura ad ejusmodi obscura et controversa solvenda, quia sensus controversus vel necessario conduceretur, vel excluderetur ab alio perspicuo Scripturae ipsius: atqui potest accidere ut neutrum eveniat; ergo nequit sola scriptura omnia solvere dubia.

Min. prob. Accidit ut de re aliqua controversa in uno tantum Scripturae loco tractetur; ut de septuaginta Danielis Hebdomadis; accidit etiam ut loca Scripturae omnia, in quibus de re controversa sermo est, in controversiam ducantur; ut de sacra Eucharistia: evenit quoque ut si alicubi clare et dilucide Scriptura loquatur, locus iste, quasi corruptus vel apocriphus, ab altero contendente aspernatur. Atqui in his et similibus adjunctis sensus obscurus et controversus nec necessario connectitur, nec necessario excluditur cum alio Scripturae loco perspicuo et indubio; ergo ad omnia solvenda non sat est ipsa Scriptura.

269. Prob. 3.^o Si quae clarissima Scripturae loca in controversiam afferantur, impossibile evadet per alia clariora controversiam

(1) In ep. 2, ad Thess. hom. 3.

dissolvi. Atqui id passim evenire posse, nos docuerunt haeretici; ergo nequeunt solae Scripturae controversias definire.

4.^o Si dubium moveatur de alicujus Scripturae libri divinitate, non potest per ipsam Scripturam dubium dissipari; ergo.

270. 5.^o Denique, Protestantes, solis innixi Scripturis, in sectas divisi sunt innumerabiles: ergo vel mentiuntur dum asserunt Scripturis fidem praebere, vel hae plane non sufficiunt ad controversias solvendas.

271. Obj. Augustinus ait (1): «Nihil fere de illis obscuritatibus eruitur, quod non planissime dictum alibi reperitur.» Ergo sufficit ad ea, quae obscura sunt in Scriptura, declaranda ipsa Scriptura.

Resp. Nego *consequentiam*. Nam in primis non sine exceptione loquitur Augustinus; *nihil fere*, ait. Deinde agit sanctus Doctor, de iis qui *non temere* legunt; id est, qui regulis diriguntur a Christo statutis, ideoque Ecclesiae magisterio: excluduntur ergo ab ea Augustini sententia omnes haeretici et temerarii. Et sane Augustinus thesim nostram confirmat ibidem dicens: «Sed »multis et multiplicibus obscuritatibus, et ambiguitatibus decipiuntur qui temere legunt, aliud pro alio sentientes; quibusdam »autem locis quid vel falso suspicentur non inveniunt, ita obscure »quaedam dicta densissimam caliginem obducunt. Quod totum »provisum divinitus esse non dubito, ad edomandam labore superbiam, et intellectum a fastidio revocandum, cui facile investigata »plerumque vilescunt.»

SCHOLION.

272. Opportunitas nobis hic adesset catholicam defendendi interpretationis Scripturarum methodum, et protestanticam refellendi, nisi alibi fuisset quaestio haec generalius eliquata et decisa. Etenim sacrae Scripturae, cum *partem* (2) divinae revelationis et religionis christianae amplectantur, *pars* sunt quoque depositi Ecclesiae docenti a Christo Domino traditi, ut per omnes gentes et ad finem usque seculorum illud custodiat et perducat (3). Proinde integritas sacrarum Scripturarum, recta et authentica earum intelligentia, Ecclesiae auctoritati ac infallibili iudicio credita fuit, simul cum fidei totius deposito (4): et omnes particulares personae, vel ab Ecclesia sejunctae sectae, quae de sacris Scripturis iudicium sibi audacter arrogare praesumunt, a Christi fide et religione, ipso

(1) De Doctr. Christ. I. II, c. 6.—(2) Thes. XXV, n. 201.—(3) Thes. V, n. 25.

—(4) Thes. XI, n. 92.

facto, exulare convincuntur, et Hieronymi sententiae aperte subjacent (1): «Nec sibi blandiantur, si de Scripturarum capitulis »videntur sibi affirmare quod dicunt; cum et diabolus de Scripturis »eloquia sit locutus, et Scripturae non in legendo consistant, sed »intelligendo. Alioquin si litteram sequimur, possumus et nos quo- »que novum nobis dogma componere, ut asseramus in Ecclesiam »non recipiendos, qui calceati sunt, et duas tunicas habent.»

273. Unde cum Vaticano Concilio finem huic imponimus Disquisitioni (2): «Quoniam vero quae Sancta Tridentina »Synodus de interpretatione divinae Scripturae ad coercenda »petulantia ingenia salubriter decrevit, a quibusdam hominibus »prave exponuntur; Nos idem decretum renovantes, hanc illius »mentem esse declaramus, ut in rebus fidei et morum, ad aedifica- »tionem doctrinae christianae pertinentium, is pro vero sensu sa- »erae Scripturae habendus sit, quem tenuit ac tenet sancta mater »Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu et interpretatione Scrip- »turarum sanctarum; atque ideo nemini licere contra hunc sen- »sum, aut etiam contra unanimem consensum Patrum ipsam »Scripturam sacram interpretari.»

Nota. Ex iis quae in hoc Articulo statuta sunt inferitur, firmissima ex sacris Scripturis desumi argumenta pro scientia theologica: quibusnam autem subjacere oporteat regulis usus Scripturae sanctae in Theologia, videre licet in Disquisitione I, n. 59.

(1) *Adv. Lucif.* n. 28.—(2) *Const. Dei Filius*, c. 2.

APPENDIX I.

PRAENOTANDUM.

Praecipui errores nostrae aetatis, praesertim qui liberalismi nomine comprehenduntur, in Disquisitionibus Theologiae fundamentalis expugnati, juxta quaestionum ordinem, fuerunt; ad id autem praestandum, robur et lucem nobis praebuit sequens Apostolicae Sedis Documentum; qua de causa, et quod sacrae scientiae cultor hodiernos maxime errores debet prae oculis habere, illud subjiciendum existimamus.

VENERABILIBUS FRATRIBUS PATRIARCHIS, PRIMATIBUS, ARCHIEPISCO-
PIS ET EPISCOPIS UNIVERSIS GRATIAM ET COMMUNIONEM APOSTO-
LIGAE SEDIS HABENTIBUS

PIUS PP. IX

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Quanta cura ac pastoralis vigilantia Romani Pontifices Praecessores Nostri exsequentes demandatum sibi ab ipso Christo Domino in persona Beatissimi Petri Apostolorum Principis officium munusque pascendi agnos et oves nunquam intermiserint universum Dominicum gregem sedulo enutrire verbis fidei, ac salutari doctrina imbuere, eumque ab venenatis pascuis arcere, omnibus quidem ac Vobis praesertim compertum exploratumque est, Venerabiles Fratres. Et sane iidem Decessores Nostri augustae catholicae religionis, veritatis ac justitiae assertores et vindices, de animarum salute maxime solliciti nihil potius unquam habuere, quam sapientissimis suis Litteris et Constitutionibus retegere et damnare omnes haereses et errores, qui Divinae Fidei nostrae, catholicae Ecclesiae doctrinae, morum honestati, ac sempiternae hominum saluti adversi, graves frequenter excitarunt tempestates, et christianam civilemque rempublicam miserandum in modum funestarent. Quocirca iidem Decessores Nostri Apostolica fortitudine continenter obstiterunt nefariis iniquorum hominum molitionibus, qui despumantes tamquam fluctus feri maris confusiones suas, ac libertatem promittentes, cum servi sint corruptionis, fallacibus